

WARSZTATY 10

Wiedza ukryta i AI

Od intuicji do planu działania

Czas: 90-120 minut

Odbiorcy: osoby po podstawowym cyklu zajęć, mieszana grupa

Główny efekt: uczestnik wychodzi z koncepcją planu działania opartą na własnym doświadczeniu, nie na zgadywaniu AI

Główna myśl:

AI może zadawać pytania, które pomagają człowiekowi nazwać własne doświadczenie.

Plan działania powstaje dopiero po rozmowie, syntezie i korekcie człowieka.

Cytat otwarcia:

"Wiemy więcej, niż potrafimy powiedzieć."

Michael Polanyi

Zdanie na tablicę:

Najpierw wywiad, potem synteza, potem koncepcja, potem plan. Decyzja zostaje przy człowieku.

Nazwa metody:

Wywiad 4P

P1 - Przykłady:

dobry przypadek, przeciętny przypadek i przypadek, którego chcę uniknąć.

P2 - Pytania:

AI dopytuje o kontekst, ograniczenia, wyjątki, ryzyka i brakujące dane.

P3 - Progi jakości:

człowiek określa minimum, dobry efekt i sygnały ostrzegawcze.

P4 - Plan:

dopiero po korekcie syntezy AI pomaga ułożyć kroki, ryzyka i checklistę.

CELE WARSZTATU

Po zajęciach uczestnik:

- rozumie, czym jest wiedza ukryta, milcząca albo niejawna,
- potrafi podać przykłady wiedzy ukrytej z pracy, domu, usług, nauki albo organizacji,
- potrafi użyć metody Wywiad 4P: przykłady, pytania, progi jakości, plan,
- umie ustawić AI w roli rozmówcy, który najpierw zadaje pytania,
- potrafi odróżnić fakty, założenia, rzeczy do sprawdzenia i decyzje człowieka,
- ma gotową koncepcję planu działania albo szkic instrukcji dla AI,
- wie, czego nie oddawać AI: danych prywatnych, odpowiedzialności, osądu i decyzji eksperckich.

0-10 MINUT

Otwarcie: czym różni się ten warsztat

Powiedz:

- Dzisiaj nie zaczynamy od gotowego promptu do wklejenia.
- Zaczynamy od doświadczenia człowieka.
- AI ma nam pomagać zadawać pytania i porządkować odpowiedzi.
- Dopiero po rozmowie ma powstać koncepcja planu działania.

Krótką rozgrzewką:

Uczestnicy kończą zdanie:

"Umiem rozpoznać, że coś jest dobrze zrobione, kiedy..."

Przykłady:

- dobra odpowiedź do klienta,
- dobrze przygotowane spotkanie,
- dobrze wyjaśniona instrukcja,
- dobry plan nauki,
- dobrze zorganizowany dyżur,
- dobrze napisana prośba albo ogłoszenie.

10-25 MINUT

Wiedza ukryta: co wiem z praktyki

Wyjaśnienie:

Wiedza ukryta to nie tajemna wiedza. To doświadczenie, wyczucie i rozpoznawanie sytuacji, które trudno od razu zamienić w instrukcję.

Pytania dla grupy:

- Po czym poznajesz, że tekst jest naturalny?
- Po czym poznajesz, że ktoś nie zrozumiał instrukcji?
- Jaki błąd widzisz szybciej niż osoba początkująca?
- Kiedy standardowa zasada przestaje działać?
- Co robisz automatycznie, zanim umiesz to nazwać?

Mini zasada:

AI może pomóc nam nazwać część tej wiedzy, ale nie ma naszej praktyki, relacji, ciała ani odpowiedzialności.

Wprowadź metodę 4P:

1. Przykłady
Zaczynam od trzech przypadków: dobrego, przeciętnego i takiego, którego chcę uniknąć.
2. Pytania
AI dopytuje, zanim zaproponuje rozwiązanie.
3. Progi jakości
Nazywam, po czym poznam, że efekt jest wystarczający, dobry albo ryzykowny.
4. Plan
Plan powstaje dopiero po syntezie i korekcie człowieka.

25-40 MINUT

Człowiek i AI: dwa różne rodzaje wiedzenia

Tabela rozmowna:

Człowiek wnosi:

- doświadczenie konkretnego miejsca i ludzi,
- wyczucie tonu, momentu i ryzyka,
- pamięć przykładów, pomyłek i wyjątków,
- odpowiedzialność za decyzję i skutki,
- granice: czego AI nie ma robić samo.

AI może pomóc:

- zadać pytania,
- porównać przykłady,
- nazwać powtarzalne kryteria,
- ułożyć instrukcję albo checklistę,

- pokazać luki, założenia i rzeczy do sprawdzenia.

Zdanie prowadzącego:

AI może porządkować doświadczenie, ale nie przejmuje doświadczenia.

40-60 MINUT

AI jako rozmówca: wywiad z moją praktyką

Cel:

Uczestnik nie prosi AI o gotowy plan. Prosi AI o rozmowę, która wydobywa kryteria.

Prompt bazowy:

Pomóż mi wydobyć moją wiedzę ukrytą z konkretnej sytuacji metodą Wywiad 4P. Nie twórz jeszcze planu. Najpierw przeprowadź ze mną wywiad.

Sytuacja:

[opisz zadanie bez danych prywatnych]

Twoje zadanie:

1. Poproś mnie o 3 przykłady: dobry, przeciętny i taki, którego chcę uniknąć.
2. Zadaj mi maksymalnie 6 pytań o cel, odbiorcę, ograniczenia, wyjątki, ryzyka i brakujące dane.
3. Pomóż mi nazwać progi jakości: minimum, dobry efekt i sygnały ostrzegawcze.
4. Nie zgaduj faktów, cen, terminów ani danych.
5. Po moich odpowiedziach zrób krótką syntezę:
 - co wiem z doświadczenia,
 - jakie kryteria się powtarzają,
 - czego nie wolno zostawić AI,
 - jakie dane muszę sprawdzić samodzielnie.

Na końcu zapytaj mnie, co poprawić w tej syntezie.

Praca:

- uczestnik wybiera jedną sytuację,
- wpisuje ją bez danych prywatnych,
- odpowiada na pytania AI,
- podkreśla w syntezie: trafne, nieprawdziwe, do dopisania, do sprawdzenia.

60-80 MINUT

Prompt konsultacyjny 4P: przykłady -> pytania -> progi -> plan

Cel:

Pokazać, że dobry prompt może tworzyć mini-proces, nie tylko odpowiedź.

Prompt:

Chcę stworzyć koncepcję planu działania metodą 4P. Nie podawaj gotowego planu od razu.

Najpierw:

1. Poproś mnie o 3 przykłady: dobry, przeciętny i taki, którego chcę uniknąć.
2. Zadaj mi 6-8 pytań, które pomogą zrozumieć cel, odbiorcę, ograniczenia, ryzyka, zasoby i kryteria dobrego efektu.
3. Pomóż mi nazwać progi jakości: minimum, dobry efekt, sygnały ostrzegawcze.
4. Po moich odpowiedziach streść, co rozumiesz.
5. Oddziel:
 - fakty, które podałem/podałam,
 - założenia, które robisz,

- rzeczy do sprawdzenia,
- decyzje, które musi podjąć człowiek.

Potem przygotuj koncepcję planu:

- główny cel,
- 3-5 zasad działania,
- najprostszy pierwszy krok,
- możliwe ryzyka,
- pytania przed startem.

Dopiero po mojej korekcie przygotuj plan działania w formie checklisty. Używaj prostego języka. Nie dopisuj danych prywatnych, cen, terminów ani obietnic.

Mini zasada:

Słaby prompt prosi o wynik. Dobry prompt 4P uruchamia rozmowę.

80-105 MINUT

Laboratorium: jedna sprawa, jedna rozmowa, jeden plan

Ścieżki do wyboru:

1. Praca lub usługa
Odpowiedź do klienta, opis usługi, zasady współpracy, instrukcja dla odbiorcy
2. Wydarzenie
Spotkanie lokalne, warsztat, dyżur, kiermasz, akcja sąsiedzka.
3. Nauka
Plan powtórek, wyjaśnienie trudnego tematu, przygotowanie do rozmowy.
4. Dom i opieka
Lista obowiązków, instrukcja, przygotowanie do wizyty, uporządkowanie spraw.

Kroki:

- opisuję sytuację bez danych prywatnych,
- proszę AI o pytania,
- odpowiadam przykładami,
- proszę o syntezę,
- poprawiam syntezę,
- proszę o koncepcję planu,
- zatwierdzam albo odrzucam elementy,
- proszę o checklistę działania.

Efekt końcowy:

- cel,
- kryteria dobrego efektu,
- pierwszy krok,
- 3-7 kroków działania,
- ryzyka,
- rzeczy do sprawdzenia,
- decyzje człowieka.

105-120 MINUT

Domknięcie: instrukcja do pracy z własną wiedzą

Ćwiczenie:

Uczestnik zapisuje trzy zdania:

1. W tej sprawie mam doświadczenie, które AI powinno wydobywać pytaniami:

...

2. AI może mi pomóc uporządkować:

...

3. Tego nie oddaję AI:

...

Zdanie na wyjście:

AI może zadawać pytania, które pomagają mi usłyszeć własne doświadczenie. Najpierw wywiad, potem synteza, potem koncepcja, potem plan. Decyzja zostaje przy czło-
wieku.

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

Nie wpisujemy:

- nazwisk klientów, uczniów, pacjentów i osób trzecich,
- numerów telefonów, adresów, PESEL-i i numerów dokumentów,
- danych zdrowotnych,
- danych finansowych,
- haseł i kodów,
- prywatnych konfliktów opisanych szczegółowo,
- dokumentów, których nie wolno udostępniać.

Jeśli pojawi się temat prawny, podatkowy, medyczny lub finansowy:

AI może pomóc przygotować pytania i uporządkować sprawę, ale decyzje prawne, pod-
atkowe, medyczne i finansowe trzeba sprawdzić u właściwego specjalisty albo w of-
icjalnym źródle.

KRYTERIA SUKCESU

Warsztat działa, jeśli uczestnik:

- nie zaczyna od gotowego planu AI,
- potrafi poprosić AI o pytania,
- potrafi poprawić syntezę AI,
- widzi różnicę między faktem i założeniem,
- ma koncepcję planu działania opartą na własnym doświadczeniu,
- wie, czego AI nie powinno decydować za człowieka.